

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 05-08-2021 r.

DOOŚ-WAPOŚ.070.3.2021.KL

Stanowisko Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie konieczności uwzględnienia szczegółowych celów ochrony przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 w trakcie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

W związku z przekazaniem przez Komisję Europejską (dalej KE) wytycznych w zakresie właściwego formułowania celów działań ochronnych na obszarach Natura 2000 oraz konieczności ich uwzględniania w procedurze oceny oddziaływania na środowisko prowadzonej na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2021, poz. 247, ze zm.) oraz pojawiającymi się aktualnie przypadkami kwestionowania przez służby Komisji, na etapie rozpatrywania wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć ze środków wspólnotowych, poprawności przeprowadzonych ocen oddziaływania przedsięwzięć infrastrukturalnych na środowisko z uwagi na brak odniesienia się do rzeczonych celów ochrony obszarów Natura 2000, przekazuję poniższe informacje oraz zalecenia.

Cele działań ochronnych obszarów Natura 2000 określa się w planach ochrony lub planach zadań ochronnych obszarów Natura 2000 ustanawianych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098). Szczegółowy opis sposobu ich ustalania zawiera § 3 pkt 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r., poz. 186, ze zm.) oraz § 3 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r., nr 64, poz. 401).

Prawidłowa ocena wpływu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 kolidujący z projektowanym przedsięwzięciem, bądź znajdujący się w strefie jego potencjalnego oddziaływania, przedstawiona w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, powinna uwzględniać zapisy znajdujące się w planie ochrony lub planie zadań ochronnych tego obszaru i odnosić się bezpośrednio do zdefiniowanych w tych dokumentach planistycznych zagrożeń oraz celów działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony.

W szczególności w trakcie oceny należy zweryfikować, czy realizacja inwestycji może utrudnić lub uniemożliwić osiągnięcie tych celów. Podejście takie jest niezwykle istotne zwłaszcza w kontekście planowanych przedsięwzięć infrastrukturalnych dofinansowywanych ze środków UE, ponieważ o przyznaniu dofinansowania może zdecydować właściwe uwzględnienie w ocenie oddziaływania na środowisko aspektów dotyczących zgodności planowanych zamierzeń inwestycyjnych i ich skutków z celami wskazanymi w planach zadań ochronnych lub planach ochrony obszarów Natura 2000.

Należy zauważyć, że istnieją obszary Natura 2000, dla których jeszcze nie ustanowiono planów zadań ochronnych lub planów ochrony, a zatem nie określono celów ochrony dla poszczególnych siedlisk i gatunków. Mając to na uwadze, ale także zastrzeżenia KE formułowane na etapie rozpatrywania wniosków o dofinansowanie, zainicjowano rozmowy z KE z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwa Infrastruktury oraz Ministerstwa Klimatu i Środowiska, których celem było wypracowanie najlepszego sposobu rozwiązania omawianego problemu. W efekcie tych rozmów zdecydowano o konieczności wdrożenia doraźnych działań zaradczych umożliwiających pozytywne rozpatrzenie wniosków o dofinansowanie inwestycji z funduszy UE, związanych z pilnym opracowaniem tymczasowych celów ochrony dla przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 nieposiadających dokumentu planistycznego, znajdujących się w strefie potencjalnego oddziaływania inwestycji ubiegających się o dofinansowanie ze środków unijnych. Cele te zostaną niezwłocznie sformułowane przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska lub inne podmioty sprawujące nadzór nad poszczególnymi obszarami Natura 2000, następnie poddane konsultacjom społecznym oraz upublicznione na stronach internetowych oraz w Biuletynach Informacji Publicznej tychże organów. W sytuacji, w której prace nad projektem planu zadań ochronnych lub planu ochrony dobiegają końca i możliwe jest pilne upublicznienie projektu oraz poddanie go udziałowi społeczeństwa, szczegółowe cele działań ochronnych zostaną zawarte w projekcie dokumentu planistycznego. Cele te, zarówno tymczasowe, jak i zawarte w projekcie aktu planistycznego, powinny być następnie wzięte pod uwagę w trakcie trwających lub przyszłych ocen oddziaływania inwestycji na środowisko, a wnioski z ww. analiz powinny się znaleźć zarówno w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, jak i w uzasadnieniu wydanej przez właściwy organ decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W sytuacji, gdy dla planowanego przedsięwzięcia wydana została już decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, w której nie omówiono jednak wpływu inwestycji na cele ochrony obszarów Natura 2000, co będzie miało miejsce w szczególności w sytuacji braku ustanowienia dokumentu planistycznego dla obszaru Natura 2000 do czasu wydania tej decyzji, konieczne jest szczegółowe zbadanie tego aspektu oddziaływania w trakcie ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przeprowadzanej w ramach postępowania w sprawie wydania albo zmiany decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1, 10, 14 i 18 ustawy OOŚ. Analizę, o której mowa powyżej, będzie można również wykonać w trakcie procedury ewentualnej zmiany decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w sytuacji kiedy podmiot planujący realizację przedsięwzięcia uzna, że modyfikacja tej decyzji jest konieczna z innych względów. Jeżeli w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie stwierdzono konieczności przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, można rozważyć możliwość skorzystania z uprawnienia przysługującego inwestorom na mocy art. 88 ust. 1 pkt 1 ustawy OOŚ poprzez złożenie wniosku o przeprowadzenie ponownej oceny oddziaływania do organu właściwego do wydania decyzji wymienionych w art. 72 ust. 1 pkt 1, 10, 14 i 18 ustawy OOŚ.

Należy także zauważyć, że możliwa jest sytuacja, w której dane przedsięwzięcie uzyskało już decyzję środowiskową w sytuacji braku dokumentu planistycznego dla obszaru Natura 2000, ale także decyzję niezbędną do rozpoczęcia prac budowlanych (np. pozwolenie na budowę czy decyzję o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej), a w czasie, który upłynął od momentu uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, ale przed uzyskaniem pozytywnej decyzji o dofinansowaniu przedsięwzięcia, regionalny dyrektor ochrony środowiska lub inny podmiot nadzorujący określił „tymczasowe cele działań ochronnych” lub sporządził projekt bądź ustanowił plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 kolidującego z projektowanym przedsięwzięciem, bądź zlokalizowanego w strefie jego potencjalnego oddziaływania. W takim przypadku zalecam, aby przed złożeniem wniosku o dofinansowanie ze środków UE lub w trakcie procedury oceny takiego wniosku nawiązany został kontakt z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska celem weryfikacji, czy wyniki analizy oddziaływania inwestycji na obszary Natura 2000, przeprowadzonej w trakcie postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, są nadal aktualne w kontekście nowo przyjętych lub opracowanych celów działań ochronnych lub tymczasowych celów ochrony. Podsumowanie takiej weryfikacji powinno być następnie załączone do dokumentacji składanej wraz z wnioskiem o przyznanie dofinansowania, a w sytuacji, gdy wniosek został złożony, przekazane do właściwej jednostki oceniającej wniosek. W sytuacji, w której omawiana weryfikacja wykaże zasadność podjęcia dodatkowych działań minimalizujących lub kompensujących wpływ na środowisko, zaistnieje konieczność ich wdrożenia i oficjalnego potwierdzenia w procedurze, która ze względu na mnogość możliwych scenariuszy i sytuacji powinna być dyskutowana indywidualnie.

Podsumowując wskazuję, że powyższe zalecenia sformułowano w celu zagwarantowania, że ocena oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko zostanie przeprowadzona właściwie, z uwzględnieniem wyznaczonych celów działań ochronnych obszarów Natura 2000 oraz aktualnych wytycznych KE w zakresie formułowania tych celów. Zastosowanie się do tych zaleceń pozwoli na uniknięcie problemów w trakcie weryfikacji wniosków o dofinansowanie przedsięwzięcia z funduszy UE.

ANDRZEJ SZWEDA-LEWANDOWSKI
Generalny Dyrektor
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/